

Hiĩn nay, iode phóng xạ đĩĩc sĩ dĩng khá rĩng rĩi trong chĩn đoán và điĩu trĩ nhiĩu bĩnh tuyĩn giấp. Tuy nhiĩn có rĩĩt ít bĩnh nhĩn (BN) hiĩu thĩu đĩo vĩ phĩĩng pháp này dĩn dĩn sĩ lo lĩng quá mĩc hoĩc ngĩĩc lĩi không tuân thĩ tĩĩt các yĩu cĩu sau điĩu trĩ bĩng iode phóng xạ, gĩy hĩi cho chính hĩ và nhĩng ngĩĩi xung quanh. Bài viĩt này xin đĩ cĩp nhĩng lĩu ý khi điĩu trĩ bĩnh tuyĩn giấp bĩng iode phóng xạ đĩ bĩn dĩc rĩ và hĩp tác trong điĩu trĩ.

Cĩĩng tuyĩn giấp

Vai trò cĩa iode dĩĩ vĩĩ tuyĩn giấp

Iode là nguyĩn liĩu thiĩt yĩu đĩ tĩng hĩp hormon tuyĩn giấp. Mĩi ngày, mĩt ngĩĩi bĩnh thĩĩng cĩn dĩĩc cung cĩp tĩ 150 - 300 g iode. Tuyĩn giấp có khĩ năng bĩĩt giĩ và dĩ chuyĩn các nguyĩn tĩ iode vào tĩ bào dĩ sĩ dĩng cho viĩc tĩng hĩp hormon. Chính vĩ thĩ khi bĩ cĩĩng giấp, iode sĩ tĩp trung nhanh và nhiĩu hĩn tĩĩ tuyĩn giấp.

Iode phóng xạ là gĩ?

Tĩ iode bĩnh thĩĩng có thĩ sĩ dĩng các máy gia tĩc dĩ chĩ biĩn thành 2 loĩi iode có khĩ năng giĩi phóng các tia phóng xạ (radiation) đĩĩc sĩ dĩng cho mĩc dĩch y khoa: I-123 (vĩ hĩi vĩĩ tĩ bào tuyĩn giấp, thĩĩng dĩng dĩ chĩn đoán) và I-131 (có thĩ phá hĩy tĩ bào tuyĩn giấp, đĩĩc sĩ dĩng cho cĩ chĩn đoán và điĩu trĩ). Có thĩ sĩ dĩng iode phóng xạ an toàn cho nhĩng ngĩĩi có dĩĩng vĩĩ hĩi sĩn hoĩc chĩĩt cĩn quang có chĩa iode vĩ thĩc ra ngĩĩi ta phĩnĩng vĩĩ hĩp chĩĩt chĩa iode chĩ không phĩĩ vĩĩ chính iode.

Iode phóng xạ đĩĩc sĩ dĩng trong chĩn đoán và điĩu trĩ bĩnh tuyĩn giấp nhĩ thĩ nào?

X hình tuy n giáp:

Sau khi cho u ng (I-131) ho c tiêm (I-123), iode s t p trung v tuy n giáp làm hi n hình tuy n giáp, đ c phát hi n qua m t đ u ghi. Ngoài ra, iode t p trung v tuy n giáp nhi u hay ít cũng còn ph n ánh tuy n giáp ho t đ ng m nh hay y u. Do I-123 có th i gian bán h y ng n h n nên an toàn h n và đ c a dùng trong x hình tuy n giáp, k c cho ph n đang nuôi con nh . I-123 còn có u đi m khác là hoàn toàn không gây h i cho c th và không c n l u ý gì đ c bi t sau khi làm x hình tuy n giáp.

X hình tuy n giáp th ng đ c ch đ nh trong ch n đoán các b nh b u nhân tuy n giáp, ch n đoán mô giáp còn sót l i sau ph u thu t đ u tr ung th tuy n giáp ho c đ chu n b cho đ u tr c ng giáp...

Đ u tr b nh tuy n giáp:

I-131 đ c s d ng đ di t b t mô tuy n giáp đang ho t đ ng quá m nh (c ng giáp) ho c làm gi m kích th c tuy n giáp quá to. Nh ng BN này ph i tuân th m t s y u c u v an toàn phóng x . Lưu ý là có th ph i m t đ n vài tháng thì ph ng pháp này m i đ t đ c hi u qu .

Trong b nh ung th tuy n giáp, I-131 li u cao đ c s d ng đ di t h t các t bào tuy n giáp còn sót l i sau m . Do dùng li u cao nên các BN s ph i cách ly trong kho ng 24h t i b nh vi n đ tránh nh h ng đ n nh ng ng i khác, đ c bi t là nh ng tr em s ng trong cùng gia đình b n. Th ng thì b n s b viêm tuy n c b t do n m g n tuy n giáp v i các bi u hi n nh đau, s ng... Đ gi m thi u thì b n nên u ng nhi u n c ho c phòng b ng súc mi ng n c chanh.

Các l u ý đ c bi t:

Cho ph n : Không bao gi đ c dùng iode phóng x , dù là I-123 hay I-131 đ ch n đoán hay đ u tr

Cho nam giĩi: Các BN nam đĩĩc điũ u trĩ iode phóng xạ cũ thĩ bĩ giĩm sũ lĩĩng tình trũng và bĩ vĩ sũ

Phòng ngĩĩa biĩn chĩng khi điũ u trĩ bĩng iode phóng xạ I-131

- Vì I-131 cũ khĩĩ năng phóng xạ cũn cũ giĩng đĩĩ tránh tiĩp xúc tia xạ vĩi ngĩĩĩi khĩĩc, đĩĩc biĩt lĩ phĩĩn cũ thĩi và trĩĩ nhĩĩ. Lũĩĩng tia xạ phĩĩi nhiĩĩm sũ giĩĩm đĩĩng kũ cũũ khoĩĩng cách tũĩ BN đĩĩn ngĩĩĩi khĩĩc tĩĩng lĩĩn. Các BN phĩĩi di chuyũĩn bĩng mĩĩy bay ngay sau khi uũĩng I-131 cũn mang theo bĩĩc thũĩ cũĩĩa bĩĩc sĩ vì hũĩĩng cũĩĩnh bĩĩng phóng xạ cũĩĩ các sĩĩn bay cũ thũĩ phĩĩt hiĩĩn tia xạ tũĩ cũ thũĩ bĩĩn (dũĩ nũĩĩ mĩĩc an toĩĩn) và nhĩĩn viĩĩn an nĩĩnh cũ thũĩ ngĩĩn khĩĩng cho bĩĩn lĩĩn mĩĩy bay.

- Nhũĩĩng BN phĩĩi điũ u trĩ I-131 liũũ cao (basedow, ung thũĩ tuyĩn giĩp...) cũĩn phĩĩi cũĩĩ trong phòng cách ly 3 - 7 ngĩĩy và chũĩ cũ thũĩ vũĩ nhĩĩ khi đĩĩ đĩĩĩc đĩĩĩng giĩĩ là an toĩĩn.

Đĩĩ u trĩ bĩĩnh tuyĩn giĩp bĩĩng I-131 cũ thũĩ cũĩĩ nguy cũĩĩ gĩĩ vũĩ lĩĩu dĩĩi?

Nhĩĩn chũĩng, đĩĩ u trĩ I-131 lĩĩ phĩĩĩng phĩĩp an toĩĩn và cũĩĩ hiũũ quũĩ cao. Tuy cũĩĩ sũĩ lo ngĩĩĩi nhĩĩĩng các ngĩĩĩĩn cũũĩĩ theo đũĩĩ trong thũĩĩ gian dĩĩi khĩĩng thũĩĩ cũĩĩ hũũ quũĩ ngĩĩĩĩn trũĩng. Nguy cũĩĩ gĩĩĩng ung thũĩ tuyĩn giĩp và các nguy cũĩĩ khĩĩc vũĩ cũĩĩn sũĩĩ tranh cũĩĩi và cũũũ cũĩĩ thũĩ lĩĩĩĩt thũĩĩp. Tuy nhĩĩĩn các BN đĩĩ u trĩ I-131 cũĩĩn phĩĩi đĩĩĩ khĩĩm bĩĩnh thũĩĩĩng xuyĩĩn đĩĩ phĩĩt hiĩĩn sũĩĩm các biĩĩn chũĩng, bao gĩĩĩm cũũĩĩng thũĩĩ. Biĩĩn chũĩng phĩĩ biĩĩn nhũĩĩt lĩĩ suy giĩp nhũĩĩĩng mĩĩĩn mũĩĩn lĩĩĩĩt đĩĩ đĩĩ u trĩĩ. Các biĩĩn chũĩng khĩĩc cũ thũĩĩ gĩĩĩp nhũĩĩĩ khĩĩ miũĩĩng và mũĩĩt vũĩĩ giĩĩc do tuyĩn nũĩĩĩc bĩĩt bĩĩ phĩĩ hũĩĩy.

ThS. Nguyũĩĩn Quang Bũĩĩy (Khoa Nũĩĩi tiũĩĩt - BV Bũĩĩch Mai)